

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **O. S.**, zastoupené Mgr. Romanem Seidlerem, advokátem se sídlem Plzeň, Na Jíkalce 13, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 7. 2004, č. j. 24 Az 2159/2003 - 20,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 30. 9. 2003, č. j. OAM-4701/VL-07-15-TZ-2003. Tímto rozhodnutím byla zamítnuta její žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen zákon o azylu). Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v souladu se zákonem a na základě dostatečně zjištěného skutečného stavu věci a bylo přesvědčivě odůvodněno.

Stěžovatelka proti tomu v kasační stížnosti uplatňuje důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s."). Konkrétně pak popisuje problémy, které měla se svým manželem a kvůli kterým odešla z Ukrajiny

a požádala o azyl. Domnívá se, že tyto její problémy naplňují význam pojmu pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu. Krajský soud pak pochybil, když se nevypořádal s otázkou, zda v daném případě nebyly splněny podmínky pro udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákon o azylu. V neposlední řadě stěžovatelka zpochybňuje postup krajského soudu při posuzování Polska jako bezpečné třetí země podle § 2 odst. 2 zákona o azylu, neboť stěžovatelka v Polsku nepobývala, nýbrž přes jeho území pouze přejížděla. Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; současně žádá o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření k podané kasační stížnosti uvedl, že považuje napadený rozsudek krajského soudu i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu se zákonem a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozhodnutí krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatelka uplatňuje důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. - nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Namítá, že soud pochybil, když se nezabýval možností udělení azylu z humanitárního důvodu a rovněž nepostupoval v souladu se zákonem při hodnocení Polska jako bezpečné třetí země podle § 2 odst. 2 zákona o azylu.

Pokud jde o námitku stěžovatelky, že krajský soud pochybil, když se nezabýval možností udělení azylu z humanitárního důvodu, tak tou se Nejvyšší správní soud nemůže s ohledem na § 104 odst. 4 s. ř. s. zabývat, neboť se jedná o námitku, kterou stěžovatelka neuplatnila v řízení před krajským soudem a kasační stížnost je v tomto bodě nepřípustná.

Jen pro úplnost je však vhodné uvést, že posuzování žádosti o udělení azylu ministerstvem se sestává z řady procesních a materiálních hledisek, obsažených v zákoně o azylu, které je nutno vidět v jejich vzájemné provázanosti a také souslednosti. Pokud totiž v řízení o azylu vyplyne některá ze skutečností taxativně uvedených v § 16 odst. 1 zákona o azylu, pak správní orgán bez dalšího - ale jen ve lhůtě podle odstavce 2 téhož ustanovení - zamítne žádost, aniž by v řízení zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pro rozhodování o udělení azylu z některého

z důvodů předvídaných v § 13 a § 14 zákona o azylu je však určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 citovaného zákona. Tento důvod však žalovaný vůbec nebyl povinen zkoumat, neboť zjistil, že stěžovatelka přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi a žádost o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu, bez toho aby se touto žádostí věcně zabýval.

Stěžovatelka dále namítá nezákonnost spočívající v nesprávném výkladu pojmu „bezpečná třetí země“, jak jej má na mysli § 2 odst. 2 zákona o azylu.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu (které v souzené věci žalovaný aplikoval) se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Legální definici bezpečné třetí země obsahuje ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona, podle níž se takovouto zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Stát není bezpečnou třetí zemí, pokud na něj lze vztáhnout překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

V této souvislosti stěžovatelka tvrdí, že Polskem pouze projížděla a nikdy na něm nepobývala ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o azylu, takže nebylo případné zamítnout její žádost o udělení azylu z důvodu, že přichází z bezpečné třetí země. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že pojem „pobýval“ je nutno interpretovat ve smyslu celého azylového řízení, které je do značné míry založeno na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod), má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Takovouto zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o azylu. Azylové zákonodárství České republiky je totiž třeba vidět i v kontextu tendence právních úprav azylu v jiných srovnatelných demokratických evropských zemích, které rovněž vnímají právo na azyl jako právo na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu; nikoliv však jako právo vybrat si zemi, v které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit. S ohledem na shora vyřčené se tak rozhodujícím kritériem pro posuzování toho, zda cizinec v bezpečné třetí zemi pobýval, jeví, zda v této bezpečné zemi měl reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv.

V daném případě bylo zjištěno (a stěžovatelka tato zjištění nezpochybňuje), že přicestovala do České republiky autobusem přes Polsko. Během cesty přes území Polska, která trvala asi sedm hodin, se uskutečnilo několik (minimálně však dvě) zdravotních přestávek a rovněž bylo zastaveno na hraničních přechodech, a to jak ukrajinsko-polském, tak česko-polském, kde proběhla celní a pasová kontrola. Vzhledem k tomu, je zcela zřejmé, že stěžovatelka měla reálnou možnost požádat o udělení azylu v Polsku, tzn. v bezpečné třetí zemi ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o azylu, a že proto žalovaný ani krajský soud nikterak nepochybili, když shledali žádost stěžovatelky o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) citovaného zákona. Navíc stěžovatelka ani nepopírá, že by v Polsku o azyl požádat nemohla, pouze uvedla že o této možnosti nevěděla.

K dotazu žalovaného pak uvedla, že kdyby jí bylo známo, že lze požádat o azyl v Polsku, učinila by tak, neboť je jí jedno, kam půjde. Důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tak nebyl shledán.

Vzhledem k tomu, že nebylo zjištěno naplnění žádného tvrzeného kasačního důvodu, Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. května 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu